

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Barbary Pořízkové a soudců JUDr. Radana Malíka a JUDr. Petra Mikeše, Ph.D., v právní věci žalobce: **H. E.**, zast. Mgr. Markem Sedlákem, advokátem se sídlem Příkop 8, Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 13. 11. 2015, č. j. OAM - 615/ZA - ZA14 - P05 - 2014, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 26. 5. 2016, č. j. 22 Az 26/2015 – 63,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Podanou kasační stížností se žalovaný (dále jen „stěžovatel“) domáhá zrušení v záhlaví označeného rozsudku Krajského soudu v Brně (dále jen „krajský soud“), kterým bylo dle § 78 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), zrušeno jeho shora označené rozhodnutí a věc mu byla vrácena k dalšímu řízení. Tímto rozhodnutím bylo o žádosti žalobce o udělení mezinárodní ochrany rozhodnuto tak, že se mu mezinárodní ochrana podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), neuděluje.

[2] Z předloženého správního spisu lze zjistit, že žalobce je státním příslušníkem Turecké republiky, vyznává křesťanství, je svobodný. Proti jeho osobě byla v Turecku vedena řada trestních stíhání; v roce 1998 byl odsouzen za napadení policie k dvouměsíčnímu trestu odnětí svobody, v roce 2003 ke čtyřměsíčnímu trestu odnětí svobody za finanční pomoc PKK (Kurdská strana pracujících) a v roce 2009 z pro něj neznámého důvodu byl odsouzen k trestu odnětí svobody v délce 30 měsíců. Současně sdělil, že v letech 2006 až 2012 byl odsouzen za loupež a krádež k trestu odnětí svobody v délce 6 let a 3 měsíců, přičemž je s ním vedeno vydávací řízení z České republiky.

[3] Ze své vlasti vycestoval v roce 2010, na území ČR vstoupil ilegálně v říjnu téhož roku. O udělení mezinárodní ochrany žádá v pořadí již podruhé. K důvodům opuštění vlasti sdělil, že utekl z vězení „Kürkcüler“ v Adaně asi v dubnu roku 2010, asi 6 měsíců se

schovával v Istanbulu. Důvodem odjezdu byly i důvody jeho věznění, konkrétně nátlak kvůli víře. Nebyl si vědom, z jakého důvodu byl zatčen a uvězněn na 30 měsíců, ačkoliv se opakovaně dožadoval ve výkonu trestu o vysvětlení. V prvním případě nedostal žádnou odpověď, v druhém případě mu bylo řečeno, že není k dispozici spis. Výkon trestu vykonával ve věznici v Mersinu, v Kayseri. Poté byl přemístěn do věznice v Adaně, kde byly nejhorší podmínky. Celkově ve vězení strávil něco málo přes rok. O udělení mezinárodní ochrany v ČR žádal z důvodu národnostních, náboženských a celkového nátlaku na jeho osobu, a to z popisovaných důvodů. Vyslovil obavy, že vzhledem k útěku z vězení by mu po návratu hrozilo mučení a nátlak, což byl schopen prokázat jizvami na rameni a na hlavě. Tím, že v zahraničí požádal o azyl, by na něho ve vlastní vlasti čekaly nemyslitelné skutečnosti – týrání a mučení. V případě vydání do Turecka mu hrozí trest v délce trvání šest let a tří měsíců za trestnou činnost v minulosti, dále za útěk z vězení a dalších třicet měsíců, které mu byly uloženy v roce 2009. V roce 2012 navázal známost s přítelkyní, Češkou, s níž vedl společnou domácnost.

[4] Krajský soud konstatoval, že stěžejní skutečností, o kterou opřel žalobce opodstatněnost žádosti o udělení mezinárodní ochrany, byla obava o jeho život na území Turecka, a to z důvodu jeho arménsko - kurdské národnosti, vyznávání křesťanství, a to zejména v době jeho výkonu trestu ve věznici Kürkcüler v Adaně, odkud následně uprchl, aby si zachránil život, neboť ve věznici byl opakovaně podroben krutému a nelidskému zacházení. Jelikož na území Turecka je evidován jako uprchlý vězeň z věznice v Adaně, obával se, že v případě návratu bude opětovně podroben nelidskému a ponižujícímu zacházení a trestání i mučení, a to jednak ze shodných důvodů, pro které byl již v minulosti v této věznici takovému zacházení a trestání podroben, ale dále pak proto, že z věznice uprchl. Lze předpokládat pomstu za represe uložené pracovníkům vězeňské služby za jeho útěk.

[5] Splnění podmínek pro rozhodnutí o udělení mezinárodní ochrany je třeba posuzovat nejen z hledisek ustanovení obsažených v zákoně o azylu, nýbrž i z hlediska dodržení mezinárodně - právních závazků České republiky. Jde zejména o závazky České republiky vyplývající ze smluv v oblasti dodržování lidských práv a základních svobod. Správní rozhodnutí nesmí těmto mezinárodně - právním závazkům odporovat. V této souvislosti soud zmínil čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (uveřejněna pod č. 209/1992 Sb.), dle které „...nikdo nesmí být mučen nebo podrobován nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestu“. Tento zákaz pak implicitně obsahuje právo osoby, která podala žádost o udělení mezinárodní ochrany, aby příslušné orgány České republiky zabránily jejímu mučení, k němuž by potenciálně mohlo dojít po vydání do dožadujícího státu.

[6] V projednávané věci soud dospěl k závěru, že je nutné, aby se stěžovatel důsledněji a podrobněji zaměřil na individuální posouzení situace žalobce, zejména vypořádání se s jeho námitkami, že v Turecké republice jsou velmi špatné podmínky pro výkon trestu odnětí svobody. Konkrétně na posouzení, zda z důvodu jeho předchozího útěku z věznice v Adaně není na místě obava, že by byl vystaven krutému a nelidskému zacházení a mučení a podroben speciálnímu zacházení. Zprávu z výboru pro zabránění mučení a nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání (CPT) ze dne 15. 1. 2015 (dále jen „Zpráva CPT“), která byla vypracována pro tureckou vládu o návštěvě Turecka, která mj.

pokračování

obsahovala seznam navštívených zařízení, jejich členění podle pohlaví odsouzených, zjištěné skutečnosti i navrhované kroky, a která detailně byla citována v odůvodnění přezkoumávaného rozhodnutí, soud hodnotil jako nedostatečnou, protože do navštívených a kontrolovaných zařízení nezahrnula právě věznici v Adaně.

[7] Stěžovatel posuzoval stav dodržování lidských práv v Turecké republice pouze v obecné rovině a nedostatečně se zabýval skutečností, zda konkrétně v případě žalobce hrozí reálné riziko mučení a nelidského nebo ponižujícího zacházení nebo trestání. Nevyužil také možnost vyžádání zpráv i od dalších nevládních organizací zabývajících se dodržováním lidských práv a svobod. Nelze však vycházet pouze ze zpráv nevládních organizací, ale další poznatky lze získat též od vládních či mezinárodních institucí. Stěžovatel neřešil ani diplomatické záruky poskytnuté Tureckou republikou, ani se nezabýval, zda jsou dostatečné a byly poskytnuty oprávněným orgánem.

[8] Krajský soud apeloval na řádné vypořádání námitek stran podmínek ve věznici Kürkcüler v Adaně, kde byl žalobce dříve vězněn a odkud uprchl. Námitky týkající se podmínek v uvedené věznici lze totiž mít za opodstatněné, zejména když již v několika případech bylo konstatováno Evropským soudem pro lidská práva (dále jen „ESLP“) porušení článku 3 Úmluvy v souvislosti s mučením a nelidským zacházením, ke kterému v této věznici došlo. Stěžovatel tak měl vzít na zřetel i tuto skutečnost a prověřit, zda lze důvodně předpokládat, že útěk žalobce z výkonu trestu odnětí svobody nepovede ke zhoršení jeho postavení či k nutnosti podrobení se zvláštnímu režimu ve výkonu trestu odnětí svobody, pro který má být vydán.

II. Obsah kasační stížnosti

[9] Stěžovatel napadá rozsudek krajského soudu kasační stížností, jejíž důvody podřazuje pod § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Shledává jej nezákonným.

[10] Má za to, že rozhodoval v souladu s relevantními ustanoveními zákona o azylu. Ve skutečnostech tvrzených žalobcem nelze spatřovat pronásledování či odůvodněné obavy z pronásledování ve smyslu § 12 zákona o azylu. Stěžovatel posoudil výpovědi žalobce a porovnal je s dostatečným množstvím aktuálních informací o zemi původu. Ohledně jeho obav z krutého a nelidského zacházení ve věznici v Turecku sděluje, že pokud je žalobce měl, nepokusil se je řešit v zemi původu, a to prostřednictvím státních orgánů (např. podáním trestního oznámení či stížnosti).

[11] V pravomoci stěžovatele není posuzovat, zda žalobce spáchal trestné činy, pro něž je na území České republiky vedeno řízení o jeho extradici. V jeho kompetenci není ani rozhodnout o jeho vydání. Poukazuje na to, že v případě žalobce se jedná o druhou žádost o udělení mezinárodní ochrany, která napoprvé udělena nebyla. Rozhodnutí žalovaného obstálo v soudním přezkumu u Krajského soudu v Hradci Králové. Tvrzení ohledně arménského původu a křesťanské víry byla shledána jako nevěrohodná, posuzován byl i pobyt v tureckém vězení. Stěžovatel nesouhlasí s tím, že neshromáždil dostatečné množství podkladů. Poukazuje na Zprávu CPT, ze které vycházel i v žalobou napadeném rozhodnutí. Zdůrazňuje, že se žalobce své problémy nepokusil jakýmkoliv způsobem řešit. Z věznice utekl při výkonu zaměstnání (roznáška čaje). Nesouhlasí s tím, že nebyla

posouzena individuálně situace žalobce. Informační zdroje považuje za vyčerpávající. Nelze opominout fakt, že inspekce ve věznici v Adaně provedena nebyla, proto nebyla součástí zprávy. Nelze předjímat, že žalobce bude vrácen do Turecka, a to konkrétně do věznice v Adaně.

[12] Vyžadovat informace z Turecké strany v azylovém řízení, jak požaduje soud, je v rozporu s § 19 zákona o azylu. Vyžadování diplomatických záruk zákon o azylu neupravuje.

[13] Domnívá se, že kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje jeho vlastní zájmy, neboť napadený rozsudek je v rozporu s judikaturou kasačního soudu. Dále krajský soud pochybil při výkladu hmotného práva. Taktéž otázku nákladů řízení považuje stěžovatel za plně neřešenou. Jeho kasační stížnost je proto přijatelná.

[14] Nejvyššímu správnímu soudu navrhuje, aby napadený rozsudek krajského soudu zrušil v obou výrocích a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Dále navrhuje, aby mu zástupce žalobce vrátil zaplacené náklady řízení.

[15] Žalobce se k podané kasační stížnosti nevyjádřil.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[16] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost je podána včas, jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná, a za stěžovatele jedná zaměstnanec s vysokoškolským právnickým vzděláním ve smyslu § 105 odst. 2 s. ř. s.

[17] Ve věcech mezinárodní ochrany se Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 104a s. ř. s. zabývá otázkou, zda podaná kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje zájmy stěžovatele. Není-li tomu tak, soud kasační stížnost odmítne jako nepřijatelnou. Pro vlastní vymezení institutu nepřijatelnosti a jeho dopadů do soudního řízení správního soud odkazuje na své usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS, v němž vyložil neurčitý právní pojem „přesah vlastních zájmů stěžovatele“.

[18] Soud nespatřuje v namítaných skutečnostech přesah vlastních zájmů stěžovatele, a to v mezích vytyčených výše citovaným usnesením prvního senátu.

[19] Spornou otázkou v projednávané věci je, zda stěžovatel v rozhodnutí o žádosti o udělení mezinárodní ochrany dostatečně posoudil námitky žalobce, že v Turecké republice jsou velmi špatné podmínky pro výkon trestu odnětí svobody, s čímž souvisí jeho strach, že bude podroben krutému a nelidskému zacházení a mučení, příp. podroben speciálnímu zacházení v souvislosti s jeho útekem z věznice v Adaně.

[20] Stěžovatel k tvrzeným skutečnostem v napadeném rozhodnutí konstatoval, že žalobce v minulosti mohl využít prostředků, které turecký právní řád vězňům nabízí, v této souvislosti citoval Zprávu CPT. K tvrzení ohledně návratu právě do věznice

pokračování

v Adaně, kde jsou údajně špatné podmínky, konstatoval, že se jedná o ničím nepodloženou spekulaci. V extradičních materiálech není uvedeno, že by měl být žalobce umístěn právě do této věznice. Dále stěžovatel obsáhle citoval obecné podmínky panující v tureckých věznicích ze Zprávy CPT. Uzavřel, že podmínky výkonu trestu odnětí svobody jsou obecně tvrdší než v ČR, ale nepředstavují pronásledování ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu. Velmi obdobným způsobem stěžovatel argumentoval ve vztahu k udělení doplňkové ochrany ve smyslu § 14a zákona o azylu, trval na možnosti využití institutu stížnosti ve vězení. Obavy žalobce, že po návratu do vlasti bude ve věznici mučen, týrán nebo šikanován označil za ničím nepodložené spekulace.

[21] Nejvyšší správní soud se po prostudování správního spisu a odůvodnění žalobou napadeného rozhodnutí ztotožnil s hodnocením krajského soudu. Vyhodnotil, že stěžovatel dostatečně neposoudil námitky žalobce, že v Turecké republice jsou velmi špatné podmínky pro výkon trestu odnětí svobody, s čímž souvisí jeho strach, že bude podroben krutému a nelidskému zacházení a mučení, příp. podroben speciálnímu zacházení v souvislosti s jeho útekem z věznice v Adaně.

[22] Přestože si žalobce stěžoval na poměry ve věznici v Adaně, přičemž svoje obavy dokládal články (správní orgán si je i nechal přeložit), stěžovatel zcela rezignoval na posouzení konkrétní situace v případě návratu žalobce do této věznice. Vyšel ze zcela obecné Zprávy CPT, která sice prováděla šetření v tureckých věznicích v roce 2013, nicméně situaci ve věznici v Adaně vůbec nehodnotila, protože inspekce v této věznici vůbec neproběhla. Takový postup nelze aprobovat, Nelze přehlédnout obecně známou skutečnost, že v tureckých věznicích k porušování lidských práv a mučení vězňů a jinému špatnému zacházení docházelo. I rozhodnutí ESLP ve věci A. S. proti Turecku (obsahem trestního spisu, kterým provedl důkaz krajský soud v řízení o žalobě) vztahující se i k poměrům ve věznici v Adaně popisuje obecně známé nedostatky, včetně faktu, že v tureckých věznicích dochází k mučení a vězni jsou nuceni žít v otřesných podmínkách. Lze se proto ztotožnit s výtkou krajského soudu, že stěžovatel si měl vyžádat zprávy i od dalších nevládních organizací zabývajících se dodržováním lidských práv a svobod (Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky, popř. pro lidská práva), rovněž mohl získat informace od vládních či mezinárodních institucí (Ministerstvo zahraničí, Ministerstvo spravedlnosti, Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání).

[23] Tvrzení žalobce ohledně návratu do věznice v Adaně považoval stěžovatel za ničím nepodloženou spekulaci. Za ničím nepodloženou spekulaci lze však v této souvislosti označit i tvrzení stěžovatele o návratu žalobce do jiné věznice. Nelze přisvědčit ani argumentaci, že žalobce mohl využít prostředků, které turecký právní řád vězňům nabízí. Možnost tohoto postupu stěžovatel dovozoval ze Zprávy CPT, nicméně ze stejné zprávy vyplývá (což stěžovatel pominul), že mnozí z vězňů vyzpovídaných delegací vyjadřovali nedostatečnou důvěru ve stávající postupy pro řešení stížností, zejména ohledně důvěrnosti stížností posílaných externím orgánům. Konkrétně se situace jevila tak, že veškerá korespondence - i dopisy státním institucím (státním zástupců, soudním vykonavatelům) - musí být předávána vězeňským dozorcům v nezálepených obálkách. Dle soudu toto zjištění neposkytuje záruku, že stížnost ve vězení na dozorce bude účinným prostředkem proti mučení, nelidskému či ponižujícímu zacházení.

[24] Krajský soud po stěžovateli nepožadoval posoudit, zda žalobce spáchal trestné činy, pro něž je na území České republiky vedeno řízení o jeho extradici, ani rozhodnout o jeho vydání. Uložil mu pouze, aby se dostatečně zabýval námitkami žalobce týkajícími se špatných podmínek pro výkon trestu odnětí svobody v Turecké republice, s čímž souvisel strach žalobce, že bude podroben krutému a nelidskému zacházení a mučení, příp. podroben speciálnímu zacházení v souvislosti s jeho útekem z věznice v Adaně.

[25] Tvrzení, že v prvním rozhodnutí o žádosti o udělení mezinárodní ochrany, které obstálo v soudním přezkumu, byl posuzován i pobyt v tureckém vězení dle soudu nemá oporu ve spisové dokumentaci. Z ní soud zjistil, že v prvním rozhodnutí o žádosti o udělení mezinárodní ochrany byla skutečnost týkající se útěku žalobce z vězení hodnocena jako nevěrohodná. Teprve v právě posuzovaném rozhodnutí o žádosti udělení mezinárodní ochrany stěžovatel hodnotil skutečnosti týkající se možného návratu do vězení a s tím souvisejícího předchozího útěku jako nové, a následně se jimi zabýval.

[26] Lze přisvědčit námitce ohledně vyžadování informací z turecké strany v azylovém řízení, popř. ohledně vyžádání diplomatických záruk. Toto odporuje znění § 19 odst. 2 zákona o azylu, který stanoví, že „[m]inisterstvo, popřípadě další orgány veřejné moci, nesdělí žádným způsobem informace jakkoli se vztahující k žádosti o udělení mezinárodní ochrany, žadateli o udělení mezinárodní ochrany, azylantovi nebo osobě požívající doplňkové ochrany a nezíská informace o žadateli o udělení mezinárodní ochrany, azylantovi nebo osobě požívající doplňkové ochrany od údajných původců pronásledování nebo vážné újmy; povinnost spolupráce mezi orgány veřejné moci České republiky a plnění povinností podle tohoto zákona tím není dotčeno“. Toto pochybení ze strany krajského soudu však nemá žádný vliv na zákonnost napadeného rozsudku. Závěr o nedostatečně zjištěném skutkovém stavu bez jakýchkoli pochybností ob stojí.

[27] Nejvyšší správní soud v této souvislosti podotýká, že stěžovatel si tyto krajským soudem požadované informace může zjistit jiným způsobem než přímo od tureckých státních orgánů. Zásada *non-refoulement* je zakotvena v čl. 33 odst. 1 Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951, jež byla spolu s Protokolem týkajícím se právního postavení uprchlíků z roku 1967 publikována pod č. 208/1993 Sb., a vyplývá rovněž z čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, publikované pod č. 209/1992 Sb. Článek 33 odst. 1 Úmluvy o právním postavení uprchlíků zakazuje smluvním stranám vyhostit jakýmkoli způsobem uprchlíka na hranice zemí, ve kterých by jeho život či osobní svoboda byly ohroženy na základě jeho rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité společenské vrstvě či politického přesvědčení. Tato zásada byla dále rozšířena zejména judikaturou ESLP v návaznosti na článek 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod v tom směru, že nelze uprchlíka vyhostit do země, kde by byl vystaven hrozbě mučení či nelidského a ponižujícího zacházení či trestu zakázaného tímto článkem.

[28] Dodržení zásady *non-refoulement* se zkoumá jak v řízení extradičním, tak v řízení azylovém. Krajský soud provedl důkaz spisem sp. zn. 1 Nt 202/2014, v němž je založeno usnesení Nejvyššího soudu týkající se extradičního řízení žalobce ze dne 6. 4. 2016, č. j. 11 Tcu 1/2016 – 22, kterým Nejvyšší soud zrušil usnesení Vrchního soudu v Olomouci 29. 7. 2015, sp. zn. 2 To 62/2015, a usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 5. 6. 2015, sp. zn. 1

pokračování

Nt 202/2014. Z usnesení Nejvyššího soudu vyplývá, že součástí extradičního spisu jsou diplomatické záruky poskytnuté Tureckou republikou v žádosti o vydání ze dne 25. 3. 2014, č. j. 2012/5642, Úřadem hlavního prokurátora v Sanliurfa. Krajský soud si v dalším řízení může vyžádat i další dodatečné záruky. Není proto důvodu, aby skutečnosti týkající se žalobce vyplývající z diplomatických záruk nemohl stěžovatel získat z extradičního řízení. Sám již z určitých extradičních materiálů ve správním řízení vycházel.

[29] Jelikož soud potvrdil věcnou správnost napadeného rozsudku, hodnotí jako nedůvodné i námitky směřující do nákladů řízení. Stěžovatel odvíjel jejich důvodnost právě od věcné nesprávnosti rozsudku krajského soudu.

IV. Závěr a náklady řízení

[30] Za těchto okolností Nejvyšší správní soud neshledal žádného důvodu pro přijetí kasační stížnosti k věcnému projednání a konstatuje, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, a proto ji ve smyslu ustanovení § 104a s. ř. s. shledal nepřijatelnou a odmítl ji.

[31] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 3, větu první, s. ř. s., ve spojení s ustanovením § 120 s. ř. s., dle kterého nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, bylo-li řízení zastaveno nebo žaloba odmítnuta.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 6. října 2016

JUDr. Barbara Pořízková
předsedkyně senátu